

Dr. André A de Bruin
 historicus, publicist
 lid Maatschappij der Nederlandse Letterkunde

www.andredebruinhistoricus.nl

Onderwerp: Jean Slots
 Per post en mail

Aan de gemeenteraad
 van Weert
 pb 50
 6000 AZ Weert,
 Dames en heren,

Sevenum, 8 februari 2014

Hierbij ontvangt u een voorstel om ter nagedachtenis van Jean Slots, eertijds pastoor in Grubbenvorst, een locatie; een plantsoen, pleintje dan wel een wegkruising te vernoemen. Ter toelichting worden in de bijlage van de benodigde argumenten aangevoerd. Graag uw adhaesie.

Slots was in Weert pastoor (1942-'54) en zou zich bijzonder inspannen voor joodse en andere onderduikers. Reeds als kapelaan, in Grubbenvorst, was hij actief in het verzet en had hij een eigen mening, die hem niet altijd in dank werd afgenomen. Daarna zou hij zich steeds onafhankelijker ontwikkelen om tenslotte in Wannsum, als rooie pastoor, zeer populair te worden.

Opmerkelijk is dat mgr. Moors in Weert en elders wel vernoemd is; de bisschop bij wie hij meerdere keren ter verantwoording is geroepen. Ik waardeer Slots, niet alleen omdat wat hij betekend heeft in de oorlogsjaren, maar ook omdat hij volgens zijn geweten keuzes durfde te maken. Waaronder een lidmaatschap van de Partij van de Arbeid. Toen zeer bijzonder. Door Jean Slots te vernoemen wordt een zeker evenwicht in de maatschappelijke waardering van denken en handelen van pastores bewerkstelligd.

Gebruikelijk is dat u voorstellen zoals dit, dirigeert naar het college. In dit speciale geval verzoek ik u vriendelijk in de raadsvergadering **hoofdelijk** een oordeel te geven.

Gaarne bereid een en ander toe te lichten, u bij voorbaat dankend voor uw aandacht.
 Met vriendelijke groet,

Dr. André A. de Bruin

Bijlage:

Petrus Joannes (Jean) Slots, 1912-1988

Curriculum vitae

- geboren in Baexem: 24-11-1912
- priesteropleiding: bisschoppelijk college in Weert
- priesterwijding: in Roermond op de 13-3-1937
- kapelaan: in Grubbenvorst 1937-1942
- arrestatie 14-8-1943 (hulp aan krijgsgevangenen en onderduikers)
- vrijgelaten uit concentratiekamp Amersfoort op 18-3-1944
- kapelaan in Weert (H. Martinus): 1942-1954
- rector in Venlo (H. Hart van Jezus): 1954-1956
- pastoor in Wannsum: 1956-1972
- emeritaat en woonachtig in Wannsum vanaf 1972
- overleden in Wannsum op 2 maart 1988

Sociaal milieu

Geboren in een onbemiddeld landbouwersgezin. Vader krijgt pas in 1896 kiesrecht wanneer dit, dank zij de liberaal Sam van Houten, wordt uitgebreid van belastingkiezers tot en met niet-belastingkiezers: te weten woning- en vaartuigkiezers, loon- en pensioenkiezers, examenkiezers spaarkiezers. Het gezin woont dan in de dorpskern van Baexem.¹

Karakter

Uit gesprekken met pastoor Henri Vullingsh, in aanwezigheid van de latere journalist Mathieu Smedts, sociaaldemocraat en hoofdredacteur van *Vrij Nederland*, die daarover zou schrijven, blijkt dat hij relativerend van aard was. Wanneer Vullingsh te uitgesproken standpunten verkondigde dan was dat op zijn gezicht goed te lezen. Hij volgde - op advies van Vullingsh, een groot liefhebber van koormuziek - cursussen volkszang en volksdansen, waarbij hij in contact kwam met jonge sociaal-democraten. Vullingsh, was voordat hij naar Grubbenvorst kwam, directeur geweest van het Wardinstituut voor Gregoriaanse gezangen. Hij onderhield toen al contacten met medewerkers van de VARA; ook liefhebbers van koormuziek.²

Als kapelaan te Grubbenvorst werd Slots betrokken bij de hulp aan gevluchte krijgsgevangenen en onderduikers. Evenals Vullingsh, die plaatselijk en regionaal actief was. Kapelaan in Weert geworden hielp hij onderduikers, zoals de sociaal-democraat Koos Vorrink, met wie hij vele indringende gesprekken voerde. Slots was 44 jaar toen hij pastoor werd in Wannsum (1956), een parochie van amper 1300 inwoners. Twee jaar daarvoor, vanaf 1954, toen het *Bisschoppelijk Mandement* werd uitgevaardigd tegen progressieve katholieken (ze werden toen bedreigd met

¹ Info Archief gemeente Roermond

² Zie dr. Andre A. de Bruin *Noord Limburg integraal bekeken* (-) 209 e.v.

dezelfde kerkelijke straffen als katholieke NSBers in de jaren '30), stemde hij Partij van de Arbeid; zoals hij later zou zeggen.

Slots ontwikkelde zich in de jaren 1960 tot een uitgesproken progressieve 'pastor'. Uit die periode is een knipselarchief samengesteld.³ Hij neemt dan geen blad voor de mond, kritiseert parochianen die "uit luiheid" KVP stemmen". Slots keert zich dan ook tegen het dogmatische katholicisme, de Maria processies en "morbide ideeën over het leven na de dood." Hij geeft regelmatig interviews aan het *Dagblad voor Noord-Limburg* waarin hij uitgesproken standpunten verkondigt, zoals:

"Zou een breuk met Rome werkelijk zo erg zijn?"

"De Kerk is altijd rechts geweest."

"De structuur van de Kerk heeft afgedaan."

"Ik geloof niet in de biologische maagdelijkheid. De heilige Geest heeft Maria niet bevrucht."

"Na het mandement van de bisschoppen ben ik zo rood geworden als het maar zijn kon. Vanaf 1954 heb ik Partij van de Arbeid gestemd."

Lid geworden van Pax Christi weet hij parochianen te motiveren. Kiest vervolgens stelling tegen de encycliek *Humanae Vitae* van paus Paulus V, de opvolger van Jhannes XXIII, waarin "tegennatuurlijke methoden van geboortebeperving" worden veroordeeld.

Slots blijkt zeer geliefd bij de jeugd met wie hij alternatieve missen organiseert. Bovendien is hij populair bij vele parochianen, wat blijkt uit de donatie van fl. 20.000 bij zijn gouden jubileumfeest. De opbrengst ging naar een goed doel.

Jean Slots kwam niet alleen in conflict met zijn bisschop, maar ook met de wereldlijke overheid. Dit laatste gebeurde toen hij rooms-katholieke weduwen en weduwnaars in het 'huwelijk' verbond om belastingtechnische redenen en omdat zij niet zonder kerkelijke inzegening niet wilden gaan samenwonen. Die gaf hij zonder aarzelen. Hiervoor kan hij voor de rechter. Voor Slots golden echter alleen menselijke overwegingen. Daarbij zou het niet blijven. Toen leden van het 'rechtse' en fel anti-socialistische oudstrijderslegioen ook een verzetsherinneringskruis kregen, schonk hij al zijn onderscheidingen (Nederlandse en buitenlandse) aan een jonge verzamelaar. Ook dat haalde de pers!

Achtergronden van Slots' progressieve ontwikkeling

De progressiviteit van Slots is mede te verklaren uit de ontwikkeling die meerdere priesters doormaakten.⁴ Intellectuele katholieken ontwikkelden een nieuwe visie op de inrichting van de samenleving en de rol van een Kerk in de vierdelige *Welvaart-Welzijn en Geluk*. Vernieuwingen leken ook te worden gewenst door paus Johannes XXIII (1958-1963) die het Tweede Vaticaans Concilie bijeenriep (1962-1965). De bedoeling van deze paus was om "de Kerk bij de tijd te brengen." Na zijn plotselinge dood besloot zijn opvolger Paulus VI pas op de plaats te maken en behoudende bisschoppen te benoemen. Op het Pastoraal Concilie van Noordwijkerhout (1966-1970) bleken de Nederlandse bisschoppen niet geneigd progressieve leken ruimte te geven. Slots was daarover teleurgesteld en opponeerde dan op zijn wijze.

Overwegingen

³ Dossier gemeentearchief Venray

⁴ Ed Simons en Lodewijk Winkeler *Het verraad der clercken. Intellectuelen en hun rol in de ontwikkeling en van het Nederlandse katholicisme na 1945* (Baarn 1987)

Voorgesteld wordt een plantsoen, pleintje of klein kruispunt te vernoemen naar Jean Slots. Dit voorstel is gebaseerd op de volgende overwegingen.

1. Als pastoor heeft hij vooral sinds de jaren 1950 goed gecommuniceerd met zijn parochianen en waar nodig gewetensvol stelling genomen. Dit resulteerde in een goede verstandhouding met allerlei mensen van alle leeftijden;
2. Hij deed dit naar eer en geweten, zo koos hij ook voor de sociaal-democratie en verbond daar alle consequenties aan;
3. Slots is nog nergens waar hij functies vervulde herdacht;
4. Een plantsoen, pleintje of kruispunt veronderstelt een samenkomst van straatjes, een ontmoetingspunt. Zo'n 'monument' typeert ook de kleinschalige samenleving waarin en waarvoor Slots werkzaam was en communicatief functioneerde;
5. Door een plantsoen/pleintje/ kruispunt te vernoemen met de voornaam waarmee hij bekend werd - ieder noemde hem "Jean Slots, de rooie pastoor van Wannsum" - krijgt de plek een persoonlijk karakter;
6. Noord Limburg is hem om meerdere redenen dank verschuldigd. Gedacht moet daarbij worden aan zijn hulp aan gevluchte militairen, piloten en onderduikers en zijn bijzondere humane kwaliteiten als pastor;
7. Tot nu toe zijn en worden vooral de 'reguliere' priesters geëerd, zoals, 'zijn' bisschop Mgr. Moors, die hem meerdere keren ter verantwoording riep;
8. Door Jean Slots te vernoemen wordt een zeker evenwicht in de maatschappelijke waardering van denken en handelen van pastores bewerkstelligd.

Dr. André A. de Bruin 6-2-2014